

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Stratégia pre malé a stredné podniky novej generácie – posilnenie účinného a rýchleho vykonávania

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2022/C 194/02)

Spravodajkyňa: **Milena ANGELOVA**

Pomocný spravodajca: **Panagiotis GKOFAS**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	25. 3. 2021
Právny základ	článok 32 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu
Prijaté v sekcii	13. 12. 2021
Prijaté v pléne	19. 1. 2022
Plenárne zasadnutie č.	566
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	235/1/7

1. Závety a odporúčania

1.1. Malé a stredné podniky (MSP) sú oporou hospodárstva EÚ, a preto hospodárska obnova bude do značnej miery závisieť od toho, s akou úspešnosťou sa prispôbia novej realite po pandémie a ako v nej budú pôsobiť, pričom túto realitu budú formovať zásadné zmeny spôsobené digitálnou a zelenou transformáciou. Na to, aby MSP dokázali nielen prežiť, ale aj prosperovať, rásť, úspešne rozširovať svoju činnosť, a tak poháňať hospodárstvo EÚ vpred a vytvárať kvalitné pracovné miesta a blahobyt občanov, potrebujú, aby EÚ a členské štáty vynaložili mimoriadne úsilie a zaistili im priaznivé podnikateľské prostredie a náležité financovanie a podporné opatrenia.

1.2. Politický a regulačný rámec pripravený na budúcnosť musí MSP poskytnúť istotu, konzistentnosť, jednoznačnosť a rovnaké podmienky, pričom sa musia dodržiavať zásady lepšej právnej regulácie⁽¹⁾ a previerky konkurencieschopnosti pri zavádzaní nových alebo revízií existujúcich politických opatrení a musí sa zachovávať vysoký štandard environmentálnej a sociálnej ochrany. EHSV vyzýva na zefektívnenie administratívnych postupov s cieľom vyhnúť sa sústreďovaniu zdrojov na činnosti, ktoré bránia snahe o rozvoj podnikania.

1.3. EHSV opakuje svoj návrh, aby sa vytvorila a rozvíjala sieť „ombudsmanov pre financovanie a finančnú podporu“, ktorí by monitorovali uplatňovanie opatrení na zlepšenie krátkodobej likvidity MSP. Táto sieť by podporovala prístup MSP k finančným prostriedkom, zbierala a analyzovala kvalitatívne údaje s cieľom zistiť, či a ako sprostredkovateľské banky využívajú finančné nástroje na to, aby oslovili MSP, ktoré najviac potrebujú finančné zdroje, a prečo sa im neposkytujú úvery, a takisto by mohla byť mediátorom pri zložitejších sporoch medzi MSP a poskytovateľmi návratných a nenávratných zdrojov financovania. EHSV navrhuje, aby Európska komisia a členské štáty pre MSP urýchlili vypracovali a zaviedli jednotný postup podávania jednostránkových žiadostí, aby im uľahčili a urýchlili prístup k finančným prostriedkom EÚ.

1.4. EHSV vníma umožnenie bezproblémového fungovania vnútorného aj medzinárodného trhu ako dôležité krátkodobé politické opatrenie a vyzýva členské štáty, aby vynaložili osobitné úsilie s cieľom poskytnúť MSP príležitosť uchádzať sa o verejné zákazky a získať ich, a zároveň urýchlili verejné investície vo všeobecnosti v záujme zvýšenia obratu spoločností spolu s účinným uplatňovaním smernice o oneskorených platbách⁽²⁾. EHSV víta návrh Európskej komisie na predĺženie dočasného rámca štátnej pomoci do júna 2022, ktorým sa zaistiť prechod na trhovo orientované podmienky po pandémie COVID-19.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 517, 22.12.2021, s. 45, bod 3.6.3.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 48, 23.2.2011, s. 1.

1.5. EHSV zdôrazňuje, že pre MSP je kľúčové zlepšenie kompetencií a zručností vrátane digitálnych a zelených zručností. Táto potreba sa vzťahuje rovnako na podnikateľov, podnikových manažérov aj pracovníkov. Dopyt po nových zručnostiach si vyžaduje úpravu odborného vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj zvyšovanie úrovne zručností a získavanie nových zručností. Pri rozvoji zručností zohráva dôležitú úlohu sociálny dialóg a osvedčené postupy v odbornom vzdelávaní a príprave by sa prostredníctvom príslušných iniciatív EÚ a vo vzájomnej spolupráci organizácií MSP, sociálnych partnerov a členských štátov mali podporovať a vymieňať.

1.6. Najmä mikropodniky a malé podniky, rodinné a tradičné podniky a podniky sociálneho hospodárstva potrebujú praktickú podporu na miestnej úrovni, osobitné kampane, nástroje a poradenstvo. Malo by sa vykonať mnoho ďalších krokov na zabezpečenie dostupnosti a prístupnosti dostatočných a vhodných poradenských služieb, a to aj s nenahraditeľnou podporou organizácií MSP. EHSV víta spustenie akčného plánu pre sociálne hospodárstvo Európskou komisiou⁽³⁾.

1.7. K zrýchleniu obnovy a digitalizácie MSP a zlepšeniu ich schopnosti ekologizácie prispieva aj lepšie nadväzovanie kontaktov, spolupráca a partnerstvá s inými podnikmi a zainteresovanými stranami, ako aj zapojenie MSP do prípravy rôznych spôsobov transformácie priemyselných ekosystémov. Hoci pandémia COVID-19 rozprúdila digitalizáciu u digitálnych priekopníkov spomedzi MSP, prehĺbila aj digitálnu priepasť pre tie MSP, ktoré už aj tak zaostávali. Jednoznačne je potrebné intenzívnejšie pracovať na posudzovaní príležitostí a výziev pre MSP v dôsledku zelenej transformácie, a to najmä tých najzraniteľnejších, ktoré majú najmenej zdrojov, a pomôcť im uspieť v tejto oblasti. Tento proces môžu uľahčiť a podporiť reprezentatívne organizácie MSP a na tento účel by sa im mali navrhnúť a ponúknuť osobitné podporné opatrenia a finančné prostriedky na spoločné činnosti.

1.8. EHSV zdôrazňuje kľúčovú úlohu siete vyslancov pre MSP, siete *Enterprise Europe Network* (EEN) a organizácií MSP pri propagácii a šírení informácií o všetkých podporných opatreniach čo najširšej cieľovej skupine MSP a žiada ich, aby pracovali na rozvoji svojich štruktúr a pracovných postupov s cieľom lepšie uspokojovať tieto potreby. EHSV navrhuje, aby sa ďalej zlepšovali vzťahy organizácií MSP na úrovni EÚ a členských štátov so sieťou vyslancov pre MSP v záujme dosiahnutia interaktívnejšieho modelu, v ktorom bude existovať nepretržité priame, konzistentné, intenzívne a komplexné prepojenie s MSP a ich reprezentatívnymi organizáciami a bude lepšie chápaná a uznávaná úloha vyslanca pre MSP. Práve vyslanci pre MSP budú politiky EÚ premieňať na konkrétne opatrenia a systémy podpory vo svojich členských štátoch a zodpovedajúco ich prispôbovať. Zároveň budú navrhovať praktické opatrenia na riešenie konkrétnej situácie jednotlivých MSP, aby sa na nikoho nezabudlo. EHSV so záujmom očakáva vymenovanie vyslanca EÚ pre MSP, ktorý bude skutočne viesť tento proces.

2. Súvislosti

2.1. EHSV vyzval na vypracovanie „Stratégie pre MSP novej generácie“, ktorou by sa reagovalo na novú situáciu⁽⁴⁾, keďže Európska komisia vydala stratégiu pre MSP tesne pred začiatkom pandémie COVID-19⁽⁵⁾. Pri dokončovaní prác na VFR na roky 2021 – 2027 a na národných plánoch obnovy a odolnosti v rámci nástroja *Next Generation EU* je dôležité posúdiť, či sa naozaj dosiahol cieľ zabezpečiť, aby sa opatrenia na podporu MSP stali jadrom všetkých týchto programov. Je to osobitne naliehavé a dôležité, keďže v záujme zaistenia rýchleho a úspešného vykonávania je ešte stále potrebné na úrovni EÚ, členských štátov aj regiónov lepšie začleniť množstvo odporúčaní a návrhov reprezentatívnych organizácií MSP.

2.2. V tomto stanovisku z vlastnej iniciatívy EHSV vychádza z predchádzajúceho stanoviska⁽⁶⁾ a bez opakovania svojich odporúčaní sa zameriava na to, ako lepšie uspokojiť potreby MSP v oblasti pomoci a podpory. Tieto potreby nevyplývajú len z novej reality po pandémii COVID-19, ale aj zo skutočnosti, že v EÚ musia MSP, ktoré majú dôležitú úlohu, pokiaľ ide o obnovu a odolnosť hospodárstva a spoločnosti na úrovni EÚ aj členských štátov, dodržiavať jeden z najkomplikovanejších legislatívnych rámcov. Stanovisko je venované aj tomu, ako finančné prostriedky EÚ a iné politické podporné opatrenia pomáhajú využiť potenciál MSP a čo možno urobiť na zrýchlenie vykonávania a zaručenie úspešného a rýchleho plnenia stratégie pre MSP vrátane možných úprav na základe nedávnych skúseností a vývoja.

3. Výzvy, príležitosti a meniace sa schopnosti MSP

3.1. MSP čelia vážnym problémom nielen v súvislosti s hospodárskou obnovou po pandémii a adaptáciou na nové okolnosti po pandémii, ale aj v spojení s digitálnou a zelenou transformáciou a demografickými zmenami. V novej situácii sa vytvárajú aj príležitosti pre MSP, najmä ak existujú primerané podporné opatrenia prispôbené výrazným rozdielom vo vlastnostiach MSP a v ich schopnostiach obnovy, digitalizácie a ekologizácie⁽⁷⁾.

⁽³⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sk&catId=89&newsId=10117&furtherNews=yes>.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 429, 11.12. 2020, s. 210.

⁽⁵⁾ COM(2020) 103 final.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 429, 11.12. 2020, s. 210.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 197, 8.6. 2018, s. 1.

3.2. Pandémia radikálne zmenila prevádzkové prostredie MSP z dôvodu výrazných zmien, ktoré spôsobila aj na globálnych trhoch, a zvýšenia nákladov na energiu a nákladnú dopravu, ktoré sa v poslednom období ešte zvýšili v dôsledku rastúcej inflácie a negatívnych úrokových sadzieb. MSP navyše zasiahol pokles dopytu zákazníkov a výnosov, čo ovplyvnilo peňažný tok a dostupnosť kapitálu, narušenia dodávateľského reťazca (nedostatok surovín a zvýšené ceny) a problémy spojené s vyvážením kapacít zamestnancov, vhodných pracovných podmienok a nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. Hlavnými problémami, ktoré sa počas pandémie zhoršili, sú aj nedostatok likvidity, omeškania platieb a zvýšený dopyt po financovaní.

3.3. MSP sú veľmi rozmanité a heterogénne, pričom sa líši aj ich schopnosť obnovy a rozvoja v závislosti od toho, či vyrábajú tovar a poskytujú služby určené na spotrebiteľské trhy alebo dodávajú polovýrobky väčším spoločnostiam. Obnova MSP, ktoré pôsobia najmä na vnútroštátnej alebo dokonca miestnej úrovni, navyše výrazne závisí od obnovy domácich podmienok, zatiaľ čo MSP obchodujúce na jednotnom trhu sú dotknuté jeho nestabilným fungovaním a MSP pôsobiace na medzinárodnej úrovni sa budú spoliehať na obnovu, presun kapacít do blízkeho okolia (*nearshoring*) alebo diverzifikáciu narušených medzinárodných hodnotových reťazcov a rýchle vykonanie dohôd o voľnom obchode.

3.4. Úroveň digitalizácie MSP v EÚ27 však žiaľ zaostáva za úrovňou digitalizácie ich partnerov v Spojenom kráľovstve, Nórsku, USA a krajinách Ázie. Hoci obdobie pandémie prispelo k zlepšeniu informovanosti o význame digitalizácie, zároveň prehĺbilo digitálnu priepasť medzi priekopníkmi a ich nasledovateľmi, a pretrváva aj problém súvisiaci s tým, že MSP chýbajú odborné znalosti a zdroje na to, aby z digitalizácie mohli profitovať, ktorý je spôsobený nedostatkami v oblasti:

- informovanosti, rozvoja zručností a dostupnosti digitálnych technológií a nástrojov potrebných na digitalizáciu,
- dobrej pripojiteľnosti, digitálnych nástrojov a služieb,
- času a finančných prostriedkov,
- schopnosti spojiť digitálnu stratégiu s konkrétnym obchodným modelom (vrátane neschopnosti začleniť nové technológie do existujúcich technologických a obchodných postupov alebo migrovať z predchádzajúcich systémov a vyradiť staré technológie).

3.5. Zistenia z prieskumu medzi MSP preukazujú platnosť predchádzajúcich záverov EHSV⁽⁸⁾, keďže 72 % MSP zastáva názor, že na to, aby sa mohli digitalizovať, by potrebovali lepší prístup k mechanizmom verejnej podpory, ako aj podporu pri hľadaní požadovaných zručností alebo odborných znalostí (61 %) a prístupe k sieťam (62 %) a pomoc pri získavaní finančných prostriedkov (50 %). Všetky MSP by mali väčší prospech z grantov a subvencovaného verejného financovania, než z komerčných finančných nástrojov.

3.6. V záujme uspokojovania ustavične sa meniacich a rastúcich potrieb a dosiahnutia zvýšenej úrovne konkurencie z dôvodu udržateľnosti sú pre MSP takisto čoraz dôležitejšie nehmotné obchodné aktíva, ako je imidž alebo dlhodobé vzťahy so zákazníkmi. Digitalizácia a ekologizácia sa realizujú súčasne, keďže digitalizácia pomáha podnikom optimalizovať využívanie zdrojov a znižovať environmentálny vplyv, pričom je takisto potrebné riešiť negatívny vplyv digitalizácie na klímu a životné prostredie, predovšetkým na širšej systémovej úrovni.

3.7. MSP čelia neistote a majú nedostatok poznatkov a informácií o konkrétnych klimatických a environmentálnych politikách, a to aj pokiaľ ide o požiadavky všetkých nových finančných nástrojov. Zelená dohoda a balík *Fit for 55* môžu mať na MSP vplyv vo forme priamych požiadaviek, alebo nepriamo zvýšenými nákladmi na zdroje, avšak väčšia efektívnosť logistiky a využívania energie a materiálov môže viesť aj k úspore nákladov a viac udržateľných výrobkov môže priniesť výhody na trhoch v závislosti od očakávaní zákazníkov. Zvýšenie domáceho aj celosvetového dopytu po technológiách a klimatických a environmentálnych riešeniach je príležitosťou pre podniky, ktoré poskytujú riešenia iným podnikom alebo verejnému sektoru. Takisto sa prejavuje jasný trend rastúcich očakávaní investorov a finančníkov spojených s udržateľnosťou.

3.8. Postavenie MSP v rámci digitálnej a zelenej transformácie je navyše ovplyvnené:

- veľkosťou MSP, ktorá má vplyv na dostupnosť a prístupnosť zdrojov. Zatiaľ čo mikropodniky, malé a stredné podniky sú podobné z hľadiska podielu pridanej hodnoty, ktorú vytvárajú, počet podnikov v jednotlivých uvedených kategóriách sa značne líši (v roku 2020 bolo 93,3 % mikropodnikov, 5,7 % malých podnikov a 0,9 % stredných podnikov). Prevalha mikropodnikov, ktoré majú najmenej zdrojov, poukazuje na povahu a rozsah problémov;

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 429, 11.12.2020, s. 210 a predchádzajúce stanoviská.

- rozdielmi v postavení na trhu a odlišnosťou odvetví, v ktorých pôsobia – napr. podniky, ktoré vyvíjajú a poskytujú technológie a riešenia na účel digitalizácie a ekologizácie, majú iné postavenie ako tie, ktoré tieto riešenia zavádzajú a využívajú;
- dĺžkou pôsobenia podnikov a intenzitou ich rastu. Je pravdepodobnejšie, že začínajúce a rozširujúce sa podniky budú využívať pokročilé digitálne technológie viac ako iné MSP;
- celkovým podnikateľským prostredím, ktoré musí byť atraktívne a podporovať podnikanie, inováciu, investície a obchod;
- rozdielmi medzi členskými štátmi – z hľadiska digitálnej transformácie sa týkajú najmä digitálnej infraštruktúry a digitálnych zručností, zatiaľ čo rozdiely z hľadiska zelenej transformácie vyplývajú napríklad z intenzity využívania prírodných zdrojov v hospodárstve a z odlišných tradícií a kultúr environmentálneho manažérstva;
- odlišnou polohou – rámcové podmienky pre MSP sa líšia napríklad v mestách a vo vidieckych oblastiach.

3.9. Keďže európski podnikatelia starnú, Európska komisia by mala podporovať a uľahčovať prevody podnikov, pretože sú prínosom pre celé hospodárstvo, keďže chránia zamestnanosť aj spoločnosti, pomáhajú MSP pri uspokojovaní budúcich potrieb a môžu znamenať lepšiu pripravenosť a zručnosti v oblasti digitalizácie, ekologizácie a obnovy podniku. Prostredníctvom úspešného prevodu podniku možno zlepšiť obchodný model a transformovať ho na digitálny a udržateľný, zatiaľ čo neúspešné alebo nerealizované prevody podnikov napokon vedú k strate pracovných miest a poklesu hospodárskeho rastu. Podpora rozmanitosti v podnikaní, napr. zapojením žien a štátnych príslušníkov tretích krajín, môže priniesť pridanú hodnotu a urýchliť rast viacerých sektorov v strategických priemyselných a podnikateľských odvetviach. Dôležitú úlohu zohrávajú aj modely sociálneho hospodárstva, ako sú družstvá vlastnené pracovníkmi.

4. Kľúčové zásady úspešnej stratégie pre MSP novej generácie

4.1. EHSV vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby urýchlili vykonávanie stratégie pre MSP a prispôsobili ju rôznym podmienkam, schopnostiam a potrebám MSP v súlade so zásadami stanovenými ďalej v texte.

4.2. Všetkými opatreniami na podporu obnovy a odolnosti na úrovni EÚ aj členských štátov by sa mal podporovať hospodársky, sociálne a environmentálne udržateľný rozvoj. Hoci verejné investície a financovanie zohrávajú kľúčovú úlohu, nesmie to zakrývať dôležitosť súkromných investícií a potrebu priaznivého podnikateľského prostredia, najmä v čase, keď je potrebné, aby sa náležite riadili aj disruptívne procesy. Politické opatrenia EÚ by vo všeobecnosti mali viesť k udržateľnému hospodárstvu po pandémie, ktoré nebude založené na štátnej pomoci a protekcionizme, ale na inováciách, zručnostiach a hospodárskej súťaži.

4.3. Keďže podniky zohrávajú kľúčovú hospodársku a spoločenskú úlohu, pretože vytvárajú pracovné miesta a zlepšujú celkové životné podmienky, základom politik EÚ musia byť podporné opatrenia, ktoré im umožnia prosperovať. Túto výzvu odôvodňuje aj skutočnosť, že podniky sú hlavnými aktérmi pri dosahovaní dvojakej transformácie aj cieľa spočívajúceho vo vytvorení konkurenčného, digitálneho, klimaticky neutrálneho a obehového hospodárstva. Tento vývoj čoraz viac usmerňujú trhové mechanizmy podporované zodpovedným sociálnym dialogom.

4.4. Keďže v roku 2020 MSP spomedzi všetkých podnikov v EÚ vytvárali 53 % pridanej hodnoty a poskytovali 65 % pracovných miest, je nepopierateľná ich kľúčová úloha v hospodárstve EÚ a pri jeho úspešnej obnove. Zvláštna pozornosť by sa mala venovať osobitným potrebám mikropodnikov (93 % všetkých MSP) a posilneniu ich úlohy hlavnej hnacej sily sociálneho hospodárstva. Keďže MSP a veľké spoločnosti sú v mnohých ohľadoch vzájomne prepojené, je ich efektívnejšie začlenenie do príslušných ekosystémov a hodnotových reťazcov vzájomne prínosné.

4.5. Keďže schopnosti MSP v oblasti obnovy, digitalizácie a ekologizácie sa výrazne líšia, neexistuje jedno univerzálne riešenie. Pri podporných opatreniach sa musí brať do úvahy, že celkové schopnosti MSP závisia od povahy, rozsahu a príčiny strát podniku počas pandémie, ktoré sú často špecifické pre jednotlivé odvetvia, od postavenia podniku na trhu, v hodnotových reťazcoch a podnikateľských ekosystémoch, od úlohy a úrovne podniku v rámci digitálnej a zelenej transformácie, od finančných, materiálnych a ľudských zdrojov podniku, ako aj od prostredia, v ktorom môžu v danom členskom štáte pôsobiť.

4.6. Keďže sa ešte nevyriešili krátkodobé vplyvy pandémie, stále je dôležité pomáhať zdravým podnikom, aby prekonali súčasnú situáciu. Zároveň je potrebné okamžite zlepšiť podmienky na umožnenie a podporu dlhodobej digitálnej a zelenej transformácie. MSP by teda mali byť v centre zavádzania krátkodobého aj strednodobého až dlhodobého financovania EÚ a vykonávania iných politických opatrení.

4.7. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 zvýraznila potrebu podporovať podniky a podnikateľov vo finančných ťažkostiach, aby sa zabránilo zbytočným bankrotom a zachovali sa pracovné miesta. EHSV vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby pokračovali vo svojej práci na odstraňovaní prekážok pre podnikateľov, pokiaľ ide o ich druhú šancu a obnovenie podnikania, a aby urýchlili a riadne vykonávali smernicu o reštrukturalizácii a platobnej neschopnosti, v ktorej sú členské štáty vyzvané, aby vytvorili systémy včasného varovania umožňujúce včasnú pomoc podnikateľom v ťažkostiach⁽⁹⁾.

5. Priaznivé a zdravé podnikateľské prostredie

5.1. Stratégia pre MSP je úzko prepojená s priemyselnou stratégiou a obe sa musia pripravovať a vykonávať súbežne, pokiaľ ide o vytvorenie priaznivých podmienok na podnikanie vrátane dobre fungujúceho jednotného trhu s tovarom, službami, kapitálom, údajmi a pracovnou silou, bezproblémovú dvojakú transformáciu a strategickú autonómiu EÚ v kľúčových priemyselných odvetviach a súvisiacich hodnotových reťazcoch MSP. Je nevyhnutné, aby MSP boli intenzívne zapojené do prípravy rôznych spôsobov transformácie priemyselných ekosystémov.

5.2. Členské štáty môžu prispieť k zrýchleniu rozvoja MSP tým, že im poskytnú viac príležitostí uchádzať sa o verejné zákazky a získať ich, a to na úrovni EÚ aj členských štátov, a urýchlia verejné investície vo všeobecnosti, aby sa rýchlejšie zvýšil obrat príslušných spoločností. Pravidlá stanovené v smernici o oneskorených platbách sa v súvislosti s platbami orgánov verejnej správy podnikom musia dôslednejšie presadzovať a je potrebné navrhnuť nové prostriedky nápravy, ktoré budú zamerané aj na urýchlienie transakcií medzi súkromnými spoločnosťami. Likviditu MSP možno ďalej zlepšovať zrýchlením platieb.

5.3. Vzájomné uznávanie tovaru môže zabezpečiť voľný obeh tovaru v EÚ, ale mnohé MSP stále čelia ťažkostiam pri vstupe na trh v iných členských štátoch z dôvodu zaťažujúcich národných administratívnych postupov. EHSV zdôrazňuje význam normalizácie pri odstraňovaní prekážok trhu a uľahčovaní cezhraničných činností. Efektívna účasť zainteresovaných strán, ako sú MSP, by sa mala ďalej podporovať v procesoch normalizácie na úrovni EÚ aj na medzinárodnej úrovni. Normy by sa mali vypracúvať spôsobom priaznivým pre MSP a pri uplatňovaní noriem v MSP by sa mala poskytovať podpora a usmernenia.

5.4. Pri podpore rastu a rozvoja podnikov a hospodárstva EÚ zohráva dôležitú úlohu medzinárodný obchod. Okrem odstraňovania prekážok spojených s pandemiou je potrebné pokračovať v dlhodobějších dvojstranných a mnohostranných rokovaniach o otvorení obchode založenom na pravidlách s cieľom zlepšiť prístup MSP na trh, ako aj posilniť ich internacionalizáciu a rast.

5.5. Aby sa dosiahli ciele stratégie pre MSP novej generácie a zároveň riešili početné problémy spojené s nákladmi a transparentnosťou, stratégiu musí sprevádzať priaznivý a povzbudzujúci regulačný rámec, ktorý bude podporovať efektívnu a rýchlu obnovu MSP, ako aj ich rozvoj a schopnosť zamestnávať pracovníkov. EHSV zdôrazňuje, že politický a regulačný rámec musí MSP poskytovať istotu, konzistentnosť a jednoznačnosť, aby zodpovedal programu lepšej právnej regulácie⁽¹⁰⁾ vrátane kontrol konkurencieschopnosti a hodnotenia kumulatívnych vplyvov rôznych iniciatív a aby sa naplno uplatňovala iniciatíva *Small Business Act* a zásada „jedenkrát a dost“ pri súčasnom zachovaní vysokej úrovne environmentálnej a sociálnej ochrany a zabezpečení rovnakých podmienok činnosti. V rámci regulácie sa takisto musí vziať do úvahy rozsah týchto podmienok, čiže sa musí posúdiť, či by niektoré osobitné pravidlá mali byť rovnaké pre všetky spoločnosti alebo sa majú prispôbiť ich veľkosti. EHSV takisto žiada efektívnejšie administratívne postupy, aby sa zabránilo sústreďovaniu zdrojov na činnosti, ktoré nepodporujú snahu o rozvoj podnikania, a naopak jej bránia.

5.6. Lepšia vzájomná koordinácia opatrení členských štátov na jednotnom trhu počas nepredvídaných okolností, ako je pandémia, je potrebná na zabezpečenie voľného obehu tovaru, poskytovania služieb a pohybu pracovníkov, ako aj kontinuity podnikateľských činností MSP. Pripravovaná iniciatíva týkajúca sa núdzového nástroja jednotného trhu je dôležitým základom tejto práce.

5.7. EHSV sa domnieva, že v prípade MSP s vysokou mierou informačnej asymetrie medzi poskytovateľom služieb a zákazníkom a v prípade služieb, pri ktorých poskytovateľ služieb vystupuje ako správca v mene zákazníka (napr. v prípade slobodných povolání), môže profesionálna regulácia chrániť bezpečnosť, nezávislosť a kvalitu služieb, pričom je takisto potrebné bojovať proti deformáciám trhu vrátane možných cezhraničných prekážok.

5.8. Vo všetkých podnikateľských prevádzkach, a to aj vo vidieckych a v odľahlých oblastiach, je potrebná riadna fyzická infraštruktúra za dostupnú cenu, aby sa umožnilo zavádzanie digitálnych a ekologických riešení. Investície do efektívnych digitálnych prepojení a udržateľných dopravných a energetických systémov sú za každých okolností užitočné a zároveň podporujú obnovu.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ L 172, 26.6.2019, s. 18.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 517, 22.12.2021, s. 45, bod 3.6.3.

6. Finančná a iná podpora

6.1. Mimoriadne potreby MSP v oblasti finančnej a inej podpory vyplývajú predovšetkým z ich menšej schopnosti obnovy, digitalizácie a ekologizácie v dôsledku ich obmedzených zdrojov. Krízu spôsobenú pandémiou COVID-19 teraz prehlbila rastúca inflácia, ktorú spôsobuje aj zvýšenie cien energie. EHSV preto zdôrazňuje význam poskytovania relevantnej finančnej a nefinančnej podpory a dúfa, že členské štáty pri zohľadnení svojich rozdielnych zdrojov a schopností v oblasti podpory spoločností rýchlo schvália návrh na predĺženie dočasného rámca štátnej pomoci⁽¹⁾, ktorým sa zaisťujú prechod na trhovo orientované podmienky po pandémii COVID-19.

6.2. Pri poskytovaní verejnej finančnej podpory sa musí venovať pozornosť tomu, aby sa predišlo vyberaniu víťazov alebo podpore nefunkčných podnikov, pretože len konkurencia a trhy by mali určovať, ktoré podniky uspejú. Pri pridelovaní prostriedkov z fondov by sa naopak mali zohľadniť rôzne podmienky a druhy MSP, čím sa podpora zefektívni a viac zameria na príslušné potreby.

6.3. EHSV opakuje svoj návrh vytvoriť a rozvíjať sieť ombudsmanov pre financovanie a finančnú podporu v členských štátoch koordinovanú Európskou úniou a navrhuje, aby sa jej rozsah rozšíril na všetky zdroje financovania. EHSV takisto navrhol vytvorenie pracovnej skupiny pre likviditu MSP, ktorá by s ombudsmanmi úzko spolupracovala na monitorovaní vykonávania nových opatrení Európskej komisie zameraných na krátkodobú likviditu mikropodnikov, ktoré boli navrhnuté na úrovni EÚ aj členských štátov. Okrem toho, že sieť by pomáhala MSP pri prístupe k finančným prostriedkom, mohla by tiež pomôcť Európskej komisii pri zbere a analýze kvalitatívnych údajov s cieľom zistiť, ako sprostredkovateľské banky využívajú finančné nástroje na to, aby oslovili MSP, ktoré najviac potrebujú finančné zdroje, a prečo sa im neposkytujú úvery v súlade so zásadami upravujúcimi spätnú väzbu od bánk. Sieť by mala riešiť aj komplexnejšie spory medzi MSP a bankami, ostatnými poskytovateľmi finančných služieb a likvidity a inými subjektmi poskytujúcimi financovanie.

6.4. Investície do inovácie sú jednoznačne prospešné, keďže prispievajú k rozvoju súčasných podnikov, ako aj k vytváraniu nových podnikov a zlepšeniu dlhodobej úspešnosti. Okrem zamerania na niektoré inovačné ekosystémy by sa mal financovaním inovácie zlepšiť vývoj technológií a riešení, ktoré by rozmanité MSP mohli prijať a šíriť. Ak sa majú riskantné, no inovatívne nápady premeniť na opatrenia, vyžaduje si to zapojenie viacerých aktérov: výskumných pracovníkov, podnikateľov a koncových používateľov alebo zákazníkov. Mechanizmy podpory EÚ financované z programov Horizont Európa a InvestEU sú však pre niektoré MSP príliš zložité na to, aby o prostriedky žiadali, aj keby sa považovali za oprávnené. EÚ môže tento problém vyriešiť zmenšením zaťaženia a odstránením prekážok spojených s prezentáciou nápadov MSP a neustálym poskytovaním poradenstva a podpory úspešným žiadateľom počas celého postupu. EHSV navrhuje, aby Európska komisia a členské štáty pre MSP urýchlili vypracovanie a zaviedli jednotný postup podávania jednostránkových žiadostí, aby im uľahčili a urýchlili prístup k finančným prostriedkom EÚ.

6.5. V mnohých programoch politiky súdržnosti sa využívajú novozavedené pravidlá a väčšia flexibilita na zmenu štruktúry pridelovaných finančných prostriedkov v záujme ich presunu do sektorov a regiónov, ktoré pandémia zasiahla najťažšie. Európska komisia musí zaručiť, že sa vyčlenené finančné prostriedky určené na inováciu a dvojakú transformáciu neznižia, pretože by to malo vplyv na investície MSP do infraštruktúry, digitálnej kapacity a environmentálnej odolnosti.

6.6. Ďalšou oblasťou investícií orientovaných na budúcnosť, ktorá by sa mala uprednostniť, je zlepšenie kompetencií a zručností. Potreba rozvoja zručností sa vzťahuje rovnako na podnikateľov, podnikových manažérov aj pracovníkov. V záujme uspokojenia súčasných aj budúcich potrieb MSP sa musia zabezpečiť náležité odborné zručnosti. Aby bolo možné naplniť potreby dvojakej transformácie, digitálne a zelené zručnosti by sa mali považovať za základné zručnosti každého jednotlivca. Uspokojenie dopytu po nových zručnostiach si vyžaduje úpravu odborného vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj zabezpečenie zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností. Pri rozvoji zručností na pracoviskách zohráva dôležitú úlohu sociálny dialóg a osvedčené postupy v odbornom vzdelávaní a príprave by sa mali vymieňať prostredníctvom príslušných iniciatív EÚ a vo vzájomnej spolupráci organizácií MSP, sociálnych partnerov a členských štátov.

6.7. Predovšetkým mikropodniky a malé podniky potrebujú praktickú miestnu podporu a poradenstvo, čo úzko súvisí s ich kapacitou v oblasti zdrojov. Malo by sa vykonať mnoho ďalších krokov na zaistenie dostupnosti a prístupnosti dostatočných a vhodných poradenských služieb na dlhodobé účely vrátane prijímania moderných technológií, rozvoja zručností a zlepšenia výkonnosti podnikov. EHSV takisto vyzýva na vytvorenie osobitných kampaní a nástrojov predovšetkým pre mikropodniky, ktoré predstavujú najväčšiu a najzraniteľnejšiu časť MSP.

⁽¹⁾ Vytvorený 30. septembra 2021. Mal by sa predĺžiť o ďalších šesť mesiacov.

6.8. Aby bolo možné pochopiť praktické potreby MSP a správne zamerať opatrenia, musí sa vytvoriť spoľahlivá databáza údajov o podmienkach na miestnej úrovni. Takisto je dôležité, aby boli tvorcovia politik na všetkých úrovniach v kontakte s praktickým životom a poznali situáciu MSP. EHSV povzbudzuje Európsku komisiu, aby ďalej posilnila sieť vyslancov pre MSP v záujme dosiahnutia interaktívnejšieho modelu, v rámci ktorého sa nadviaže nepretržité priame, konzistentné, a zároveň čo najintenzívnejšie a najkomplexnejšie prepojenie s MSP a ich reprezentatívnymi organizáciami. EHSV takisto žiada Európsku komisiu, aby okamžite vymenovala a spustila činnosť vyslanca EÚ pre MSP, ktorý musí mať v inštitúciách nielen figuratívne, ale aj funkčné postavenie. EHSV zdôrazňuje kľúčovú úlohu siete vyslancov pre MSP, siete *Enterprise Europe Network* (EEN) a organizácií MSP pri čo najrozsiahlejšej propagácii všetkých podporných opatrení s cieľom poskytnúť informácie čo najširšej cieľovej skupine MSP.

6.9. Ďalšími spôsobmi, ako zlepšiť schopnosť MSP v oblasti obnovy, digitalizácie a ekologizácie, je nadväzovanie kontaktov, spolupráca a partnerstvá s inými podnikmi a zainteresovanými stranami. Malo by to byť jedným z hlavných účelov posilňovania inovačných a podnikateľských ekosystémov, pričom EHSV zdôrazňuje potrebu posilniť úlohu a sieť centier digitálnych inovácií a online platforiem, aby boli jednoducho prístupné a podporovali MSP. Digitalizácia je kľúčová aj v rámci každodenného podnikania, pretože uľahčuje nadväzovanie kontaktov a umožňuje MSP rozsiahlejšiu a dôslednejšiu interakciu so zákazníkmi, investormi, obchodnými a sociálnymi partnermi, výskumnými pracovníkmi, vzdelávacími subjektmi a orgánmi verejnej moci.

6.10. EHSV vybral tieto zásady, ktoré by sa mali vziať do úvahy pri tvorbe všetkých nových programov digitalizácie MSP a ktoré možno uplatniť aj na všetky opatrenia na podporu MSP:

- zabezpečiť, aby program zodpovedal potrebám, bol cieleňý a pre prijímateľov zrozumiteľnejší, vďaka čomu budú môcť žiadať o prostriedky a vykonávať ho, a to prostredníctvom predchádzajúcej konzultácie s kľúčovými zainteresovanými stranami a odborníkmi,
- vytvoriť kľúčové kontaktné miesta programu poskytujúce informácie a zdroje, ku ktorým budú mať MSP prístup a ktoré podpora ich digitalizačné činnosti a pomôžu im rozvinúť know-how v oblasti nákupu aj používania týchto technológií,
- rozvíjať digitálne zručnosti podnikateľov, keďže to má priamu súvislosť s úrovňou digitalizácie podniku, spoločne so zvýšením celkovej úrovne digitálnych zručností v podniku,
- uľahčiť prístup k vonkajšiemu financovaniu a zaistiť rýchle vyplatenie prostriedkov,
- podporovať spoluprácu s inými partnermi a zainteresovanými stranami,
- mali by sa vytvoriť programy v oblasti digitalizácie s cieľom zbierať údaje a spätnú väzbu od MSP, pričom tieto programy by boli určené aj na zlepšenie súčasných a budúcich služieb a programov.

V Bruseli 19. januára 2022

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG
